

Kulmalan Maija

Kristiina Hurmerinta, Konnevesi

Lookutus, lihtuu, kuapasu, harjuu ja ketruu, olivat avainsanoja pellavan muuttuessa langaksi. Maija Oittinen o. s. Korhonen oli taitava kutoja, jonka käsissä syntyivät lakanat, pyyhkeet, kankaat vaatteisiin ja matot lattialle. Maijan äiti oli kuollut tämän ollessa vielä lapsi, mutta äitipuoli oli opettanut tytölle muun muassa kehräämisen taidon.

Talon töiden ohessa Maija osallistui lukuisiin kotitalouskilpailuihin. Häntä ei ramppikuume vaivannut. Voittoa rapisi tiuhaan tahtiin. Minuuttivauhti taitavalla kehrääjällä oli jatkuvasti maakunnan parhaita eli 609 cm minuutissa. Eikä mitään sinnepäin lankaa vaan ehdottoman ensiluokkaista, tuomariston mielestä. Jälkeä jäi ja tulosta syntyi, tarttuipa kerkeävä emäntä mihin tahansa työhön.

”Sietääpä pitäjänne Maija-emännästä olla ylpeitä! Hyvin hän kehrätä hurautti – ettei vaan olisi hänestä taas kilvankäynnin voittajaa”, arveli Savon Sanomat. Voittohan sieltä tuli ja Savon Sanomien palkintorukki viimeisteli kehruukuningattaren maineen.

Naapurit olivat kahvittelemassa Kulmalassa ja olivat ylpeitä taitavasta Maija-emännästä. Lehden pakinoitsija Ratas innostui myös riimittelemään Maija-emännästä: ”Konneveden Maijalle/rukki kannettiin/taitavasta työstä/palakka annettiin.”

Palkintokirjat todistavat Maijan monipuolisista taidoista. Maidonhoidon palkinnot ovat omaa luokkaansa, olihan hän pätevä ammatti-ihminen. Hänet haettiin myös apuun, jos eläimet sairastuivat ympäristön taloissa. Kaikki tiesivät, että Maija osaa.

Lihtuu. Pellavavan käsittely vaatii taitoa ja tietämystä. Ensin loukutettiin, eli murskattiin kasvin puumainen osa. Sitten suoritettiin lihtaus, jonka tarkoituksena oli irrottaa loputkin puumaiset osat eli päästareet. Kuvassa Kulmalan Maija käsittelee pellavaa häkilöintiä varten.

Maija Korhonen oli valmistunut nuoruudessaan karjakoksi. Tuohon maailman aikaan ammatti-karjakolla oli hyvät työnäkymät. Maija oli jopa Kittilässä asti karjakkona.

Mikäpä siellä pohjoisessa olisi ollut ollessa ellei rakkaus olisi iskenyt. Kulmalan poika Veikko Paavali oli valloittanut Maijan sydämen. Matka Kittilästä Istunmäelle oli kuitenkin aivan kauhistuttavan pitkä.

Maija ratkaisi asian omalla tavallaan. Hän ei jäänyt itkemään tai ihmettelemään. Kun Veikkoa piti tavata, niin hänhän ajoi Kittilästä polkupyörällä Rovaniemelle, hyppäsi junaan pyöränsä kanssa tuli junalla Suonenjoelle. Sieltä pyörällä Istunmäelle.

En tiedä kuinka monta kertaa Maija teki pitkän riiuureissun, mutta valmista tuli. Hääkellot soivat Konnevedellä ja Kulmala sai pätevän miniän.

Oittisen perhe muutti Mäntyharjulle 1942, josta Maija oli saanut karjakon paikan. Takaisin Kulmalaan perhe palasi 1947. Lapsia oli muuttokuormassa jo viisi. Pekka, nuorin Maijan pojista syntyi Kulmalassa 1949.

Osaajan kunniakirja. Kulmalan Maijalla on diplomi poikineen osoittamassa osaamista monella kotitalouden osa-alueella.

Oittisen perhe. Vasemmalla äiti Maija Oittinen, Marja-Leena, Anna-Liisa, Eeva, Heikki, Hilka, Isä-Veikko sylissään Pekka.

Kaikki muuttui, kun puoliso Veikko Oittinen kuoli huhtikuussa 1950. Anna-Liisa vanhimpana tyttärenä keitti aamuisin perunavellin, teki äidin leipomasta leivästä eväät kouluunlähtijöille. Hän myös letitti pikkusiskojen hiukset.

”Äiti oli navetassa aamuvarhaisesta, mutta oli aina ennen sinne menoaan laittanut vellit tulelle”, kertoo Anna-Liisa, joka isän kuollessa oli vasta 8-vuotias. Vielä samana kesänä äiti Maija johti uuden navetan rakennustyöt Kulmalassa. ”Muistan kuinka Heikin kanssa lyötiin tiiliä. Navetta saatiin perheen ja naapureiden voimalla valmiiksi”, Anna-Liisa kertoo.

Kovilla oltiin, mutta pärjättiin osaavan äidin ohjauksessa. Anna-Liisa muistaa äitinsä nauravaisena ja iloisena ihmisenä, joka töitten jälkeen saattoi lähteä järvelle kokemaan verkkoja tai uistelemaan. ”Antoi hän kyllä piiskaakin, jos tarve vaati. Äidin sana oli meillä laki”, Anna Liisa kertoo.

Emäntä Maija Oittinen (kolmas vasemmalta) Kotiseutumuseolla antamassa vastantekonäytöstä istunmäkeläisten kanssa.

Innokas kalamies oli usein jo aamutuimaan huhuilemassa kalakaveriksi vävyään Markkua Kulmalan pihamaalla Anna-Liisan ja Markun vieraillessa siellä. ”Eräänä marraskuisena aamuna 1990 äiti halusi laittaa verkot järveen. Ei päästy, kun järvi oli jo jäässä. Auto jäi vielä kiinni palatessa. Äiti kehotti minua menemään autoon, koska halusi työntää vävy-poikansa kanssa auton liikkeelle”, Anna-Liisa muistaa.

Iltapäivällä tytär lähti käymään äidin luona Kulmalassa. Lunta satoi. Oli hämärää. Talo oli pimeänä ja niinpä Anna-Liisa huhuilikin eteisessä, että mitä sinä täällä pimmeessä istut?

”Äiti istui keinutuolissa sukankudin sylissä. Hän oli kuollut”, Anna-Liisa kertoo. Ahkeran ihmisen elämä oli päättynyt rauhallisesti ja kauniisti omassa kodissa kesken töiden.

Myös Maijan tytär Anna-Liisa on syntymäahkera

Oittisen perheen vanhimpana tyttärenä **Anna-Liisa** oppi pienestä pitäen auttamaan asiassa kuin asiassa. Kun **Veikko**-isä kuoli 1950. Kaikkia käsiä tarvittiin talonpitoon. ”Siinä oppi työtekoon. Minusta tuli sellainen ”jokapaikanhöylä”, hän kertoo.

Nuoren Anna-Liisan ”avustusrinki” ulottui Laukaaseen asti. Hän hoiti sukulaisten ja tuttavien vauvoja. Hän oli myös seurannut tarkalla silmällä, kuinka hänen isoäitinsä **Riikka** oli auttanut synnytyksissä ja tehnyt kuppauksia. ”Jo silloin tajusin, että hoitoala on minun juttuni”, hän kertoo.

Anna-Liisa haki apuhoitajakouluun. Pääsi, ja sai heti koulun päätyttyä vakituisen viran juuri valmistuneesta Hesperian sairaalasta. Sen jälkeen avautui virka Kivelän sairaalaan. Myöhemmin hän työskenteli Helsingin Lääkärikeskuksessa ja paikallisissa sairaaloissa Keski-Suomessa.

Elämä oli mallillaan. Hän avioitui ja sai Iris-tyttären. Nuoresta äidistä tuli ylihoitaja, kuulontutkija, tasapainotutkija. Töitä ja kysyntää oli enemmän kuin ehti tehdä.

Anna-Liisa Savolainen tyttärensä Iiriksen kodissa koirien syntymäpäivillä

31.3.2019. Vieressä Anna-Liisan koira Alise.

Anna-Liisa taitaa olla syntymäahkera, sen verran monta rautaa on aina ollut kuumenemassa. Yökkönä ollessaan hän kokosi vapaapäivinäan kutomiaan villapaitoja. Olipa hänellä jopa liikekin jonkin aikaa Helsingissä. Yököllä oli viikko töitä ja viikko vapaata. Kerkeävä mieli ja kätevät kädet eivät vaan osaa olla toimettomina.

”Käsityöt ovat minulla verissä äidin perintönä. Meillä on mökillä Mämmikorvessa myös kangaspuut. Niillä olen kutonut niin monet matot, etten edes muista määrää”, Anna-Liisa kertoo.

Vaikka Anna-Liisa on käsityöihminen viimeisen päälle pysyy myös haulikko hänen kädessään. Sen hän sai sisaruksiltaan ja naapureilta kuusikymmentä vuotta täyttäessään. Savolaisten pakasteesta löytyy laatulihaa kuin paremman kaupan lihatiskistä. Peuraa, kaurista ja hirveä.

Hyvien paistien kyytipojat kasvavat Mämmikorven kasvimaalla ja kasvihuoneessa. Syksyisin on Savolaisilla tohinaa, kun valmistellaan talvenvaralle marjoja, kasviksia, kurkkuja ja sun muuta mielenkiintoista syötävää,

Kun aina ei jaksaa tehdä käsitöitä tai ahertaa keittiössä Anna-Liisa lähtee miehensä **Markun** kanssa järvelle kokemaan verkkoja. Keiteleen rannalla Pekkalan lahdelta Oittisen perhe vietti aikoinaan juhannusjuhliaan. Lapset veivät maita myöten lettutarpeet ja muut värikit. Äiti soui sinne aina kansallispukuun pukeutuneena laulaen laulua *Kotimaani ompe Suomi*” Anna-Liisa muistelee tunnelmallisia lapsuuden juhannuksia.

Purolan Heikki Korhosen pojan tyttären tyttären Anna-Liisa Savolaisen sukupuu

1. **Heikki Heikinpoika Korhonen** (s.1853 Purolassa, Rautalammin Kärkkäälä 23), vaimo Agatha Röntynen (s.1862)
Lapset: **Eino** (Purola), Anna (Selkämä), Aukusti (Vaajasalmi), Selma, Otto (Kerkonkoski), Heikki, Matti, Vilho (e-kirjasta Korhonen, M. *Rautalammen Korhoset 1500-luvun alusta 1900-luvulle*, taulu 1391).
2. **Eino Henrik Korhonen** (16.9.1882–17.6.1956), vaimo Ida Maria Hännisen (10.7.1882) kanssa. Asuivat Istunmäellä Hoikan talossa
Lapset: Martta Ahonen (Joutseno), Iida Hänninen (Leivonmäki) ja **Anna Maria Maija Oittinen Konneveden Istunmäki, Kulmalan talo.**
3. **Anna Maria Korhonen** (29.4.1911–19.11.1990) kutsumanimeltään Maija avioitui Veikko Paavali Oittisen kanssa (8.11.1907–13.4.1950). Asuivat Istunmäellä Kulmalan talossa.
Lapset: Heikki (1940), Anna-Liisa (1941), Hilikka (1943), Eeva (1945), Marja-Leena (1947) ja Pekka (1949)
4. **Anna-Liisa Savolainen.** asuu Helsingissä ja on kesäasukkaana Istunmäellä Mämminkorvessa.
Lapsi Iris Haltimo (1966)
5. **Iiris Haltimo**, asuu Helsingissä